

NELJAS OSAKOND

OTSUS

kaebuse nr 16944/03, mille Nikolai, Ljubov and Oleg MIKOLENKO on esitanud Eesti vastu,

VASTUVÕETAVUSE KOHTA

Euroopa Inimõiguste Kohus (neljas osakond), olles 5. jaanuaril 2006 kokku tulnud kojana, kuhu kuuluvad:

Sir Nicolas BRATZA, *esimees*,

J. CASADEVALL,

M. PELLONPÄÄ,

R. MARUSTE,

S. PAVLOVSCHI,

J. BORREGO BORREGO,

J. ŠIKUTA, *kohtunikud*,

ja M. O'Boyle, *osakonnasekretär*,

võttes arvesse eespool nimetatud kaebust, mis esitati 28. mail 2003,

võttes arvesse kostjariigi esitatud märkusi ja kaebajate vastuses esitatud märkusi,

olles pidanud nõu, on teinud järgmise otsuse:

ASJAOLUD

Kaebajad, Nikolai Mikolenko, Ljubov Mikolenko ja nende poeg Oleg Mikolenko, omavad Vene kodakondsust, on sündinud vastavalt 1954., 1955. ja 1985. aastal ning elavad Eestis. Neid esindab Euroopa Inimõiguste Kohtus (edaspidi EIÕK) A. Arjupin, Tallinna Inimõiguste Teabekeskuse jurist ning W. Bowring, vandeadvokaat ja Londoni Metropolitan Ülikooli õigusteaduskonna professor. Kostjariigi valitsust esindab M. Hion, Välisministeeriumi juriidilise osakonna inimõiguste büroo direktor.

A. Kohtuasja asjaolud

Asjaosaliste esitatud kohtuasja olud võib kokku võtta järgmiselt.

Esimene kaebaja, Nikolai Mikolenko on sündinud Ukrainas. Kaebuse Kohtule esitamise ajal oli ta abielus teise kaebaja Ljubov Mikolenkoga, kes samuti on sündinud Ukrainas. Kolmas kaebaja, nende poeg Oleg Mikolenko, on sündinud Eestis. Esimesel ja teasel kaebajal on veel üks poeg Bogdan, kes on sündinud 1980. aastal. Tal on Eesti alaline elamisluuba.

Esimene kaebaja teenis Nõukogude ja Venemaa relvajõududes aastatel 1975–1994, misjärel ta läks erru veltveebli auastmes. Aastatel 1977–1983 teenis ta Saksa Demokraatliku Vabariigi territooriumil. 1983. aastal suunati ta Balti sõjaväeringkonna väeossa nr 12129. Esimene ja teine kaebaja on elanud Eestis sellest ajast saadik.

1989. aastast alates on kaebajad registreeritud elanikena korterisse aadressil Tallinn, Kolde pst 84-1.

26. juulil 1994 sõlmisid Eesti ja Venemaa lepingu Vene vägede väljaviimise kohta Eesti territooriumilt.

4. augustil 1994 määrati esimene kaebaja väeüksuse nr 12129 komandöri käskkirja alusel reservvägedesse. Käskkirja ära kirja kohaselt arvati ta sõjaväeosa isikkoosseisust välja ja kõikidelt varustusliikidelt maha 18. oktoobrist 1994.

1994. aastast töötas esimene kaebaja eraettevõtte juhina. Teine kaebaja on töötanud lasteaia kasvatajana alates 1983.

31. märtsil 1995 esitas esimene kaebaja taotluse alalise elamisloa saamiseks Eestis. Sel ajal elasid tema vanemad Ukrainas.

Esimene taotleja esitas avalduse korteri saamiseks Venemaal Ameerika Ühendriikide pakutava abiprogrammi kaudu. 9. aprillil 1995 kirjutas ta alla sellekohasele kirjalikule kohustusele. Kõnealuse kohustuse vorm oli vene keeles. Esimese kaebaja allkirjastatud vormis seisis, et ta soovis osaleda Venemaa relvajõudude ohvitseridele mõeldud eluasemetoetusprogrammis. Samuti oli vormis kirjas, et juhul kui ta saab elamispinna kõnealuse programmi kaudu, vabastab tema ja tema perekond korteri, mis oli nende käsutuses Balti riikides, ning et tulevikus on tal õigus külastada Balti riike üksnes välismaalasena üldistel alustel. Lisaks sellele oli vormis kirjas, et taotlejal puudus Venemaal elamispind ning et ta ei olnud kellelegi maksnud õiguse eest osaleda selles programmis ning et ta oli teadlik sellest, et tulevane elamispind kõnealuse programmi kaudu antakse tasuta. Oli kinnitatud, et Balti riikides tema valduses asuv korter ei olnud erastatud ega müüdüd ning et ta ei olnud selle korteri eest raha saanud.

10. aprillil 1995 erastas teine kaebaja (ostis soodsatel tingimustel omavalitsuselt) korteri Tallinnas aadressil Kolde pst 84-1. Vastavalt kinnistusregistri andmetele oli nimetatud korter 2004. aasta 6. detsembri seisuga ikka veel teise kaebaja omandis.

Vormis, mille täitis abiprogrammi personal esimese kaebajaga läbi viidud vestluse põhjal 18. aprillil 1995 ja mis puudutas programmis osalemise põhjuseid ja panga antavat summat, märgiti, et esimesel kaebajal oli õigus osaleda programmis. Vastuseks küsimusele, kuidas kirjeldaks tema ja tema perekond oma tundeid seoses Balti riikidest lahkumisega, valis ta dokumendi kohaselt järgmise vastuse paljude võimalike hulgast: “me oleme rõõmsad lahkumise üle”. Vastuseks küsimusele, miks ta oli valinud St. Peterburi võimaliku uue elukohana, valis ta: “sugulased”. Küsimusele, millest ta kõige enam puudust tunneb uude kohta kolides, vastas ta, et oma sõjaväeosa kolleegidest.

14. juunil 1995 sõlmis esimene kaebaja abiprogrammi raames välja antud tõendi SP-223 omanikuna aadressil Savuškini tn 134-3-5 asuva korteri ostulepingu St. Peterburgi linna Ehitusametiga. Lepingu kohaselt oli korteri maksumus 27 540 Ameerika Ühendriikide dollarit (USD), millest 25 000 USD tasus Ameerika Ühendriikide Rahvusvaheline Arenguagentuur ning 2540 USD esimene kaebaja.

15. juunil 1995 registreeriti esimese kaebaja ostetud korter tema nimele St. Peterburgi Linnavalitsuse vastavas büroos. Vene Föderatsiooni riikliku registri andmete kohaselt, mille esitas kostjariik kaebaja õigusabitaotlust käsitleva menetluse käigus, kuulus kõnealune korter 2005. aasta 3. mai seisuga esimese kaebaja omandisse.

11. juulil 1996 anti esimesele ja teisele kaebajale tähtajaline elamisluba Eestis kaheks aastaks. Kolmas kaebaja sai tähtajalise elamisloa 25. novembril 1996. Kolmanda kaebaja elamisluba kehtis 11. juulini 1998, nagu ka tema vanematel.

12. juulil 1998 pikendati kaebajate tähtajalist elamisluba 12. juulini 1999. Juulis 1999 pikendati nende elamisluba 1. jaanuarini 2000.

1. oktoobril 1999 jõustus muudatus välismaalaste seaduses, mille kohaselt elamisloa andmisest ja pikendamisest keeldutakse, kui isik on võtnud kohustuse Eesti Vabariigist lahkuda või saanud rahvusvahelise abiprogrammi kaudu elamispinna välismaal.

8. mail ja 14. juunil 2000 andis siseminister välja korraldused, mille kohaselt kaebajatele keelduti pikendamisest nende elamislubasid. Keelduti kahel põhjusel. Esiteks, esimene kaebaja oli teeninud kaadrisõjaväelasena välisriigi relvajõududes ja sealt erru läinud. Nimetatud põhjust kohaldati ka teise ja kolmanda kaebaja kui esimese kaebaja perekonnaliikmete suhtes (abikaasa ja alaealine laps). Teiseks, kaebajad olid võtnud kohustuse Eesti Vabariigist lahkuda ja saanud rahvusvahelise abiprogrammi kaudu elamispinna välismaal.

Kaebajad esitasid kaebuse Tallinna Halduskohtule, mis 2001. aasta 16. novembri otsusega tagasi lükati. Otsuses märgiti, et kaebajad olid võtnud kohustuse Eesti Vabariigist lahkuda ja saanud rahvusvahelise abiprogrammi kaudu elamispinna välismaal. Välismaalaste seaduse kohaselt ei saanud selliste isikute elamisluba pikendada.

Oma kaebuses Tallinna Ringkonnakohtule vaidlustasid kaebajad välismaalaste seaduse sätete tagasiulatuvat kohaldamist, seoses elamisloa pikendamisest keeldumisega isikutele, kes olid võtnud kohustuse Eesti Vabariigist lahkuda ja saanud rahvusvahelise abiprogrammi kaudu elamispinna välismaal. Välismaalaste seadus ei sisaldanud vaidlusaluseid sätteid ajal, mil kaebajad osalesid abiprogrammis ja võtsid vastu elamispinna Venemaal. Nad väitsid, et on rikutud nende õiguspärase ootuse ja õiguskindluse põhimõtet. Nad väitsid, et neile tuleb elamisluba pikendada erandkorras vastavalt välismaalaste seaduse paragrahvi 12 lõikele 5.

10. oktoobril 2002 arutati kaebust Tallinna Ringkonnakohtus. Kaebajad istungile ei ilmunud. Üks päev enne kohtuistungit esitas esimene kaebaja ringkonnakohtule palve lükata kohtuistung edasi halvenenud tervisliku seisundi tõttu. Sellele vaatamata kogunes ringkonnakohus istungile. Kohus leidis, et esimene kaebaja ei olnud esitanud arstitõendit ning et ta ei olnud välja toonud põhjuseid, miks oli takistatud tema osalemine kohtuistungil. Teine ja kolmas kaebaja ei olnud vaidlustanud istungi edasilükkamist.

2002. aasta 25. oktoobri otsuses toetas Tallinna Ringkonnakohus halduskohtu otsust. Kohus märkis, et esimene kaebaja oli teeninud Vene armees ajal, mil sõlmiti leping Vene relvajõudude väljaviimiseks Eestist (26. juulil 1994). Tema koos perekonnaliikmetega kuulus lepingu kohaselt ümberasustamisele. Samuti leidis ringkonnakohus, et on tuvastatud, et kaebajad võtsid vastu elamispinna välismaal rahvusvahelise abiprogrammi kaudu ning et nad võtsid endale kohustuse lahkuda Eestist.

Oma kaebuses Riigikohtule olid kaebajad väitnud, et oli rikutud nende õigust osaleda ringkonnakohtu istungil. Nad väitsid, et nad ei olnud võtnud Eesti riigist lahkumise kohustust Eesti võimuorganite suhtes. Samuti ei olnud nad nõus välismaalaste seaduse tagasiulatuva kohaldamisega ega sellega, et neid oli diskrimineeritud, sest paljude abiprogrammis osalenute elamislube oli tegelikult pikendatud.

17. aprillil 2003 toetas Riigikohus kohtuotsuseid sisuliselt, tehes muudatusi nende põhjendavas osas. Riigikohus lükkas tagasi väite selle kohta, et kaebajatel puudus võimalus osaleda ringkonnakohtu istungil. Kohus märkis, et kaebajate taotlust lükata kohtuistungit edasi oli rahuldatud korduvalt ning kohus leidis, et halduskohtumenetluse seadustiku kohaselt oleks ringkonnakohus võinud kaebuse tagasi lükata kaebajate mitteilmumise tõttu.

Mis puudutab kaebuse sisu, siis Riigikohus leidis, et sekkumine kaebaja perekonnaellu on olnud proportsionaalne riigi taotletava eesmärgiga – tagada endise Nõukogude armee kaadrisõjaväelaste lahkumine Eestist. Riigikohus leidis, et asjaolu, et Eesti ei olnud osapooleks rahvusvahelises abiprogrammis, ei mõjutanud seaduse, mille kohaselt abiprogrammist kasu saanud isikute elamislubade pikendamine oli keelatud, õiguspärasust.

6. juunil 2003 pikendati kolmanda kaebaja ajutist elamisluba Eestis 5. juunini 2008, sest ta oli saanud täisealiseks ja seega ei saanud teda pidada relvajõudude eruohvitseri perekonna liikmena.

18. juunil 2003 esimene ja teine kaebaja lahutasid oma abielu.

21. juulil 2003 andis Kodakondsus- ja Migratsiooniamet (edaspidi Amet) välja korralduse, millega kohustati esimest kaebajat lahkuma riigist hiljemalt 17. septembril 2003. 29. juulil 2003 esitas esimene kaebaja Tallinna Halduskohtule kaebuse selle korralduse tühistamiseks.

11. augustil 2003 keeldus Amet läbi vaatamast teise kaebaja elamisloa erandkorras pikendamise taotlust. Amet märkis, et vastavalt kohaldatavale seadusele tuleb elamisloa taotlus esitada reeglina Eesti välisesindusele. Amet ei tuvastanud asjaolusid, mis võiksid takistada teisel kaebajal selliselt toimimast.

2003. aastal, määratlemata kuupäeval esitas esimene kaebaja Riigikohtule teistmisavalduse ning taotles eelmiste halduskohtuotsuste tühistamist. Ta väitis, et tema suhtes kehtis Eesti-Vene leping sotsiaalgarantiide kohta Vene relvajõududest erru läinud sõjaväelastele Eestis ning seetõttu oleks olnud seaduslik keelduda tema ja tema perekonnaliikmete elamislubade pikendamisest üksnes juhul, kui oleks tuvastatud, et ta ohustab Eesti riigi julgeolekut. 10. septembril 2003 lükkas Riigikohus taotluse tagasi.

24. oktoobril 2003 lükkas Tallinna Halduskohus tagasi esimese kaebaja taotluse tühistada Ameti korraldus 21. juulist 2003. Ta kaebas otsuse peale edasi Tallinna Ringkonnakohtule. EIÕKI puudub teave apellatsioonkaebuse suhtes tehtud otsuse kohta.

29. oktoobril 2003 vahistas politsei esimese kaebaja seoses tema ebaseadusliku viibimisega Eestis. 30. oktoobril 2003 määras Tallinna Linnakohus talle trahvi 1200 Eesti krooni (77 eurot). Ilmselt vabastati ta pärast ülekuulamist, kui teda oli sel eesmärgil kinni peetud 24 tundi.

Politsei taotlusel võttis Tallinna Halduskohus 31. oktoobril 2003 vastu otsuse esimese kaebaja viimise kohta väljasaatmiskeskusse, et täide viia väljasaatmiskorraldus. Halduskohus andis volituse tema kinnipidamiseks tähtajaga kuni kaks kuud alates 3. novembrist 2003, kuna tema viivitamatu väljasaatmine oli takistatud seetõttu, et ta ei olnud esitanud kehtivat isikut tõendavat dokumenti (kaebajale ei meenunud, kus võis asuda tema kehtiv pass).

Kohtule esitatud arstitõendi kohaselt oli esimene kaebaja viibinud haiglas ajavahemikus 2.–4. november 2003. Teda oli kinni peetud väljasaatmiskeskuses alates novembrist 2003. Tema kinnipidamistähtajaga oli Tallinna Halduskohus pikendatud iga kahe kuu tagant. Ametil ei olnud õnnestunud teda Venemaale välja saata. 3. märtsil 2005 esitasid esimene ja teine kaebaja kohtule uued kaebused seoses esimese kaebaja pikemaajalise kinnipidamisega ning kinnipidamistingimustega väljasaatmiskeskuses. Kõnealused kaebused on registreeritud eraldi avaldusena (nr 10664/05).

Vahepeal lükkas Amet oma 2004. aasta 9. märtsi otsusega tagasi esimese kaebaja elamisloataotluse. Esimene kaebaja vaidlustas otsuse Tallinna Halduskohtus, mis lükati tagasi 2004. aasta 19. mai otsusega. Kõnealust otsust toetas Tallinna Ringkonnakohus.

20. aprillil 2004 andis Amet välja korralduse, millega kohustati teist kaebajat lahkuma riigist. 28. juunil 2004 keelduti talle elamisloa andmisest.

26. aprillil 2005 keeldus Amet taas esimesele kaebajale elamisloa andmisest.

B. Asjakohased siseriiklikud õigusnormid

Välismaalaste seaduse paragrahvi 12 lõige 4 sätestab juhtumid, mil välismaalastele elamisluba ei anta ega pikendata. Välismaalaste seaduse paragrahvi 12 lõike 4 punkt 7 sätestab, et elamisluba ei anta ega pikendata välismaalasele, kes on teeninud kaadrisõjaväelasena välisriigi relvajõududes, sealt reservi arvatud või erru läinud. Paragrahvi 12 lõike 4 punkt 14 sätestab, et elamisluba ei anta ega pikendata ka paragrahvi 12 lõike 4 punktis 7 nimetatud isiku abikaasale ja alaealisele lapsele. Paragrahvi 12 lõige 5 sätestab siiski, et välismaalasele võidakse erandina anda tähtajaline elamisluba ja seda pikendada, kui tema suhtes ei ole tuvastatud samas paragrahvis loetletud asjaolu.

Välismaalaste seaduse paragrahvi 12 lõike 9 punkt 4 sätestab, et elamisloa andmisest ja pikendamisest keeldutakse, kui isik on muuhulgas võtnud kohustuse Eesti Vabariigist lahkuda või saanud rahvusvahelise abiprogrammi kaudu elamispinna välismaal. See säte võeti vastu 21. septembril 1999 ja see jõustus 1. oktoobril 1999. Nimetatud sätet muudeti 2001. aastal, kuid see ei tundu omavat tähtsust käesolevas kohtuasjas.

C. Abiprogramm

Eesti riigi väitel leppisid Ameerika Ühendriikide president ja Vene Föderatsiooni president 1993. aasta aprillis ja juulis kokku, et toetavad projekti, millega nähakse ette Balti riikidest ja mujalt väljaspool Venemaad demobiliseeritud Vene relvajõudude ohvitseride kindlustamine kuni 5000 korteriga.

Riik esitas EIÖKle koopia dokumendist “Vene relvajõudude ohvitseride ümberasumisprogramm. Elamispindadega varustamise programm.” ja “Vene relvajõudude ohvitseride ümberasumisprogramm. Elamispinna ehitusprogramm. Ülevaade.” Imselt jagas Ameerika osapool abiprogrammi raames kõnealuse teabematerjali välja osalevatele Vene ohvitseridele.

Teabematerjali kohaselt oli Vene relvajõudude ohvitseride ümberasumisprogrammi eesmärgiks varustada peamiselt Balti riikidest demobiliseeritud Vene relvajõudude ohvitserid kuni 5000 korteriga. Umbes pooled korterid tuli ehitada, kusjuures ülejäänud korterid tuli hankida elamispindadega varustamise programmi kaudu.

Programmis osalemiseks tuli ohvitseridel esitada korraldus errumineku kohta, pass, ametlik tõend perekonna suuruse ja koosseisu kohta, ametlik tõend Balti riikides elamise kohta ning allkirjastatud taotlus programmis osalemise kohta, mis sisaldas avaldust, et pärast elamispinna saamist käesoleva programmi kaudu, ohvitser ja tema perekond vabastavad oma praeguse(d) korteri(d) Balti riikides ja ei taotle alalist elamisluba mitte üheski Balti Vabariigis ning sisenevad sellest hetkest Balti Vabariikidesse üksnes väliskülalistena. Ohvitseridel tuli teha avaldus, et ei nemad ega nende perekonnad ei omanud elamispinna Venemaal, samuti, et nad ei oma, erasta ega müü ühtki korterit Balti riikides ega võta vastu raha seoses ükskõik millise korteri vabastamisega. Kõnealused ohvitserid tegid avalduse selle kohta, et nad on aru saanud, et kui nad on valitud osalema nimetatud programmis ning kui programmi kõik tingimused on täidetud, saavad nad vastavad korterid (elamispinna ehitusprogrammi kaudu) või rahalist toetust korteri ostmiseks (elamispinna vastavustõenditega varustamise programmi kaudu).

Selleks, et saada sissekirjutust (*propiska*) uude korterisse passilauas, tuli ohvitseril esitada oma Vene pass ja kõigi perekonnaliikmete Vene passid koos väljakirjutusega kõigi perekonnaliikmete kohta Balti riikidest. Ohvitseridel tuli sisse kolida 45 päeva jooksul Vene sotsiaalalitalituste või kohaliku võimu edastatava teate kuupäevast, vastasel korral võidi nende korterid ära anda.

Osalemine programmis oli vabatahtlik, osavõtumaks puudus.

D. Eesti-Vene lepingud

Pärast Eesti Vabariigi taasiseseisvumist 20. augustil 1991 jäid Nõukogude väed riiki. Pärast Nõukogude Liidu lagunemist allutas Vene Föderatsioon endale selle relvajõud. 26. juulil 1994 sõlmisid Eesti ja Venemaa lepingu Vene vägede väljaviimise kohta Eesti territooriumilt ning tingimuste kohta seoses nende ajutise viibimisega Eestis. Samal päeval sõlmisid Eesti ja Venemaa kokkuleppe Vene Föderatsiooni relvajõududest erru läinud sõjaväelaste sotsiaalsete tagatiste kohta Eesti territooriumil. Nii leping kui ka kokkulepe jõustusid 2. veebruaril 1996, kusjuures need kuulusid ajutiselt kohaldamisele allkirjastamise päevast alates, s.o 26. juulist 1994.

Lepingu kohaselt kohustus Vene Föderatsioon 31. augustiks 1994 välja viima kõik sõjaväelased, kes olid Vene relvajõudude tegevteenistuses. Venemaal korterit mitteomavatel tegevteenistuses olevate sõjaväelaste perekonnaliikmetel lubati Eestisse jääda maksimaalselt üheks aastaks.

Leping nägi ette, et erru läinud sõjaväelased, s.o tegevteenistusest vabastatud ja pensioni saavad isikud ning nende perekonnaliikmed võisid taotleda elamisluba Eestis. Eesti Valitsus võis keelduda elamisloa andmisest, kui isik ohustas Eesti riigi julgeolekut.

KAEBUSED

1. Kaebajad kaebasid konventsiooni artikli 8 alusel, et on rikutud nende õigust sellele, et austatakse nende era- ja perekonnaelu, kuna neile keelduti pikendamast elamisluba Eestis.

2. Nad kaebasid artikli 3 alusel, et otsus elamislubade pikendamisest keeldumise kohta koos tegeliku väljasaatmisohuga viisid ebainimliku ja alandava kohtlemiseni.

3. Kaebajad väitsid, et tegemist on artikli 6 rikkumisega, kuna siseriiklikud kohtud ei olnud arvesse võtnud kõiki esitatud tõendeid ning kohaldasid siseriiklikku õigust valesti. Kaebajad ei saanud osaleda Tallinna Ringkonnakohtu istungil.

4. Nad väitsid, et on rikutud artiklit 13, kuna Eesti kohtud ei jõustanud kaebajate õigusi vastavalt artiklile 8, koostoimes artikliga 14.

5. Kaebajate väitel oli rikutud ka artiklit 14, koostoimes artikliga 8. Nad olid veendunud, et neid oli diskrimineeritud nende rahvusliku kuuluvuse ja sotsiaalse päritolu tõttu. Veelgi enam, teine kaebaja väitis, et teda oli diskrimineeritud sellise tunnuse alusel nagu sugu, kuna temale keelduti elamisloa pikendamisest tema abikaasa endise elukutse tõttu. Kaebajad kaebasid, et neid oli diskrimineeritud veel seoses sellega, et neile oli tehtud takistusi Eesti kodakondsuse taotlemisel ja alalise elamisloa hankimisel.

6. Nad olid veendunud, et oli rikutud konventsiooni protokoll nr 1 artiklit 1, koostoimes artikliga 13. Olles saanud illegaalideks, jäeti nad ilma võimalusest tegelikult kasutada enda omandit.

7. Kaebajad väitsid, et on rikutud konventsiooni protokoll nr 4 artiklit 4, mis keelab välismaalaste kollektiivse väljasaatmise, kuna elamislubade pikendamisest keeldutakse kokku umbes 117 endise Nõukogude armee sõjaväelase ja nende perekonnaliikmete puhul.

8. Kaebajad kaebasid, et on rikutud konventsiooni protokoll nr 7 artikliga 1 tagatud õigusi. Neilt võeti võimalus takistada enda väljasaatmist ega võimaldatud esitada sellekohaseid põhjendusi.

ÕIGUSNORMID

1. Kaebajad kaebasid, et on rikutud nende õigust sellele, et austataks nende era- ja perekonnaelu, kuna neile keelduti pikendamast elamisloa Eestis, ilma et oleks arvesse võetud asjaolu, et esimene ja teine kaebaja olid seal elanud juba 1983. aastast ning et kolmas kaebaja oli seal sündinud ning oli selles riigis elanud kogu oma elu. Esimese ja teise kaebaja vanim poeg elas Eestis ning see oli riik, kus kaebajatel olid nende sotsiaalsed ja isiklikud sidemed. Nad toetusid konventsiooni artiklile 8, mis sätestab:

“1. Igaühel on õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu ja kodu ning korrespondentsi saladust.

2. Võimud ei sekku selle õiguse kasutamisse muidu, kui kooskõlas seadusega ja kui see on demokraatlikus ühiskonnas vajalik riigi julgeoleku, ühiskondliku turvalisuse või riigi majandusliku heaolu huvides, korratuse või kuriteo ärahoidmiseks, tervise või kõlbluse või kaasinimeste õiguste ja vabaduste kaitseks.”

1. Osaliste väited

(i) Riik

Riik väitis esiteks, et kuna kolmandale kaebajale oli väljastatud tähtajaline elamisloa (kehtiv kuni 5. juuni 2008), siis teda ei ähvardanud Eestist väljasaatmine. Järelikult ei olnud ta enam konventsioonis sätestatud õiguste rikkumise ohvriks konventsiooni mõistes ning tema kaebus tuleks tagasi lükata.

Riik teatas Kohtule, et esimene ja teine kaebaja olid pöördunud ÜRO Inimõiguste Komisjoni poole. Riik oli arvamisel, et nende avaldus tuleks tagasi lükata vastavalt konventsiooni artikli 35 lõikele 2, kuna nad olid esitanud samasisulise avalduse läbivaatamiseks mõne muu rahvusvahelise uurimis- või lahendamismenetluse teel.

Lisaks sellele väitis riik, et kaebajad, kes olid võtnud endale kohustuse lahkuda Eestist, olid jätnud end ilma igasugusest võimalusest elada selles riigis ja saada elamisloa pikendust. Kaebajatel ei olnud alust loota, et neil oli õigus saada tasuta korter abiprogrammi kaudu, jättes endale võetud kohustused täitmata või pääsedes õiguslikest tagajärgedest. Võimuorganeid ei saanud pidada vastutavaks kaebajate hilisema meelemuutuse eest.

Veelgi enam, riik väitis, et kaebajate elamisloa pikendamisest keelduti demokraatliku ühiskonna vajadustest lähtuvalt, pidades silmas riigi julgeolekuhuvet. Lisaks sellele olid kaebajad kohustatud lahkuma Eestist vastavalt lepingu tingimustele.

Riik lükkas tagasi kaebajate väite, et nad olid sunnitud osalema abiprogrammis, sest nad tundsid hirmu tuleviku ees. Abiprogramm oli sisse seatud Ameerika Ühendriikide ja Vene Föderatsiooni vahel; Eesti võimudel puudus igasugune võimalus avaldada survet isikutele programmis osalemiseks. Alles 2001. aastal saadeti Eesti võimudele nimekiri isikute kohta, kes osalesid 1995. aasta abiprogrammis.

Samuti väitis riik, et konventsioon ei taganud õigust elamisloale välisriigis. 1995. aastast alates, mil esimene kaebaja oli esitanud avalduse programmis osalemiseks, võis järeldada, et ta soovis ümber asuda Venemaale ja valida selle riigi elukohaks endale ja oma perele. Kaebajad ei olnud välja toonud olulisi põhjendusi selle kohta, mis võis muuta võimatuks nende perekonnaelu Venemaal, s.o riigis, mille kodanikud nad olid.

(ii) Kaebajad

Kaebajad vaidlustasid riigi väite, et avaldus tuli tagasi lükata konventsiooni artikli 35 lõike 2 kohaselt, kinnitades, et “menetluse 1503” näol ei olnud ÜRO Inimõiguste Komisjonis

tegemist muu rahvusvahelise uurimis- või lahendamismenetlusega konventsiooni nimetatud sätte tähenduses.

Kaebajad avaldasid arvamust, et nende tugevad isiklikud, sotsiaalsed ja majanduslikud sidemed Eestiga olid tugevnenud seoses asjaoluga, et võimud olid andnud neile tähtajalised elamisload mitmel korral 1996. aastast alates. Sellised sidemed Venemaaga neil puudusid.

Kaebajad väitsid, et nad ei kujutanud endast mingit ohtu Eesti õiguspärastele huvidele. Seda tõendas asjaolu, et võimud olid neile andnud tähtajalised elamisload mitmel korral. Nende väitel, neile elamislubade andmisest keeldumist üksnes majanduslikel põhjustel – asjaolu, et nad olid osalenud Ameerika Ühendriikide poolt toetatud abiprogrammis – ei saanud käsitleda õigustatud eesmärgina konventsiooni artikli 8 lõike 2 mõistes ja nende väljasaatmine Eestist ei olnud “vajalik demokraatlikus ühiskonnas”.

Lisaks väitsid kaebajad, et nende osalemine abiprogrammis oli põhjustatud hirmust ja ebakindlusest. Võttes arvesse endise Nõukogude sõjaväelase määratlemata seisundit, oli esimene kaebaja astunud samme selleks, et kindlustada oma perekonda teatud tagatistega. Kaebajad olid lootnud, et kui olukord Eestis paraneb, on neil võimalik keelduda programmis osalemisest ja üles öelda saadud korterist. Neid ei olnud kunagi teavitatud sellest, et osalemine programmis jätab nad ilma võimalusest hankida elamislube Eestis. Kui selline nõue oleks olnud abiprogrammis ette nähtud, ei oleks esimene kaebaja selles osalenud. Eesti võimud ei olnud kaebajaid kunagi sellest teavitanud, et neil lasus Eesti ees kohustus riigist lahkuda. Veelgi enam, teine kaebaja ei olnud kunagi allkirjastanud ühtki dokumenti ega avaldust, kus ta oleks andnud nõusoleku programmis osalemiseks.

Kaebajad märkisid, et Eesti võimud olid andnud “tohutul hulgal” elamislube isikutele, kes olid kaebajatega sarnases olukorras. Need isikud olid samuti osalenud abiprogrammis ja saanud korterid Venemaal. Siiski ei olnud programmis osalemise tulemuseks olnud elamislubade pikendamise keeldumine nende isikute puhul

Kaebajad väitsid, et neile olid osaks langenud tõsised vaimsed kannatused ja äng seoses võimude keeldumisega pikendada nende elamislube ning jätkuvate katsetega sundida neid riigist lahkuma. Esimese ja teise kaebaja abielu oli lahutatud, esimest kaebajat oli kinni peetud 2003. aasta novembrist alates ning kolmandale kaebajale ei olnud väljastatud keskkooli lõputunnistust.

2. Kohtu hinnang

Riigi väite osas avalduse tagasilükkamise kohta vastavalt konventsiooni artikli 35 lõikele 2 märgib Kohus, et konventsiooniorganite pretsedendiõiguse kohaselt viitab mõiste “muu menetlus” artikli 35 lõikes 2 kohtulikule või poolkohtulikule menetlusele, mis on algatatud konventsiooni alusel (vt otsust kohtuasjas *Lukanov vs. Bulgaaria*, nr 21915/93, komisjoni 12. jaanuari 1995 otsus, avaldamata). Kohus tähendab, et “menetluse 1503” [ÜRO Majandus- ja Sotsiaalnõukogu 1970. aasta 27. mai otsuse 1503 (XLVIII)] kohaselt uurib ÜRO Inimõiguste Komisjon olukordi, mis hõlmavad ”eriti raskeid ja laiaulatuslikke inimõiguste rikkumise situatsioone”.

Kohus on arvamusel, et Inimõiguste Komisjon on sisuliselt riikide esindajatest koosnev riikidevaheline organ, mis tegeleb pigem olukordadega kui üksikisikute kaebustega ning mis ei anna hüvitust isikutele kannatajatele. Seetõttu on Kohus arvamusel, et “menetlust 1503” ei saa käsitleda “muu rahvusvahelise uurimis- või lahendamismenetlusena” artikli 35 lõike 2 mõistes. Järelikult ei takista nimetatud alus Kohut läbi vaatamast käesolevat kaebust.

Mis puudutab riigi väidet, et kolmas kaebaja on minetanud oma konventsioonis sätestatud õiguste rikkumise ohvri seisundi asjaolu tõttu, et talle on antud elamisluba, märgib Kohus, et

ehkki sekkumine kolmanda kaebaja õigusesse austada perekonnaelu seeläbi lõppes, tooks esimese ja teise kaebaja väljasaatmine kaasa sekkumise kolmanda kaebaja õigusesse austada eraelu. Edaspidi välja toodud põhjustel leiab Kohus siiski, et käesoleval hetkel puudub vajadus kindlaks määrata, kas ja mis ulatuses on kolmanda kaebaja ohvri seisundit mõjutanud asjaolu, et Eesti võimud andsid talle elamisloa.

Kohus kordab, et konventsioon ei taga välismaalasele õigust siseneda teatavasse riiki või seal elada. Inimese väljasaatmine riigist, kus elavad tema lähedased perekonnaliikmed võib siiski kaasa tuua konventsiooni artikli 8 lõikes 1 tagatud õiguse perekonnaelu austusele rikkumise (vt otsust kohtuasjas *Boultif vs. Šveits*, nr 54273/00, punkt 39, EIÕK 2001-IX).

Kohus tuletab meelde, et väljasaatmist ja väljaandmist käsitlevas konventsiooniorganite pretsedendiõiguses on pearõhk jätkuvalt suunatud perekonnaelu tahule, mida on tõlgendatud hõlmavat tegelikku “perekonnaelu”, mille on rajanud lepinguosalise territooriumil seal seaduslikult elavad välismaalased, mida tuleb mõista, et “perekonnaelu” selles tähenduses on tavaliselt piiritletud perekonna tuumikuga (vt otsust kohtuasjas *Slivenko vs. Läti* [suurkoda], nr 48321/99, punkt 94, EIÕK 2003-X, koos edasiste viidetega).

Kohus märgib, et kõnealune pretsedendiõigus on järjekindlalt käsitletud riigis kaua aega elanud isikute väljasaatmist nii “eraelust” kui ka “perekonnaelust” lähtuvalt, kusjuures teatavat tähtsust sellega seoses on omistatud kõnealuste isikute ühiskonda lõimumise astmele (vt otsust kohtuasjas *Slivenko*, osundatud eespool, punkt 95).

Käesoleva kohtuasja konkreetseid asjaolusid hinnates märgib Kohus esiteks, et ei ole alust kahelda, et kaebajad elasid perekonnaelu Eestis konventsiooni artikli 8 mõistes. Siiski märgib Kohus, et kõnealused kaebajad otsustasid vabatahtlikult Eestist lahkuda ning taas elama asuda St. Peterburgi, Venemaale, sel ajal kui esimese ja teise kaebaja täiskasvanud poeg elas edasi Eestis.

Kõigepealt tõusetub küsimus, kas kaebajad on loobunud konventsiooni artikliga 8 tagatud õigusest säilitada oma elukoht Eestis. Kohtu pretsedendiõiguse kohaselt peab konventsiooniga tagatud õigusest loobumine toimuma ühemõtteliselt ning ei tohi olla vastuolus ühegi olulise avaliku huviga (vt 1990. aasta 21. veebruari otsust kohtuasjas *Håkansson ja Sturesson vs. Rootsi*, A-sari nr 171-A, lk 20, punkt 66, ning *Nagula vs. Eesti*, nr 39203/02, 25. oktoober 2005).

Seoses sellega märgib Kohus, et esimesele ja teisele kaebajale Eestis elamise lubade andmisest keelduti 8. mail 2000. Kolmandale kaebajale elamisloa andmisest keelduti 14. juunil 2000. Enne seda oli esimene kaebaja 9. aprillil 1995 kirjutanud alla kohustusele lahkuda Eestist seoses abiprogrammiga. 18. aprillil 1995 oli ta kinnitanud, et ta on õnnelik lahkumise üle. 14. juunil 1995 oli ta sõlminud lepingu korteri ostmiseks St. Peterburgis, Venemaal, mis oli suuremas osas rahastatud abiprogrammi kaudu. Veelgi enam, 15. juunil 1995 kandsid Venemaa võimud ta korteri omanikuna registrisse.

Kohus märgib ära, et kaebajatele oli antud tähtajalised elamisload Eestis 1996., 1998., ja 1999. aastal. Kohus leiab, et eespool öeldu ei muuda asjaolu, et kaebajad olid võtnud endale kohustuse lahkuda Eestist juba 1995. aasta aprillis. Kohus märgib sellega seoses, et riigi väitel said Eesti võimud nimekirja 1995. aastal abiprogrammis osalenud isikute kohta alles 2001. aastal.

Kohus ei ole kindel kaebajate väite õigsuses, et Eesti võimud ei ole kunagi teavitanud kaebajaid võetud kohustusest lahkuda riigist. Kaebajatele pidi juba hetkest, mil nad nõustusid osalema abiprogrammis, selge olema, et programmi eesmärk oli lihtsustada Vene vägede lahkumist muu hulgas Eestist. Selle protsessi erinevad tahud olid üksteisega tihedalt läbi põimunud; rahalise abi andmine kaebajatele korteri ostmiseks Venemaal oli otseses seoses Vene Föderatsiooni kohustusega Eestist väed lepingu kohaselt välja viia ning kaebajate kohustusega lahkuda riigist.

Pealegi ei ole Kohus veendunud kaebajate väite õigsuses, et teine kaebaja ei olnud kunagi andnud nõusolekut abiprogrammis osalemiseks ega Eestist lahkumiseks. Kohus märgib esiteks, et puudub viide sellele, et teine kaebaja oleks tõstatanud seda küsimust asjakohases siseriiklikus kohtumenetluses. Vastupidi, nagu ilmneb otsustest siseriiklikes kohtutes, väitsid kaebajad kohtutes, et nemad olid osalenud abiprogrammis. Veelgi enam, Kohtule esitatud taotluses, mille allkirjastasid kõik kolm kaebajat 23. mail 2003, väideti, et “kaebajad mõnavad, et nad osalesid kõnealusel programmis”. Kuigi on tõsi, et kirjalikule kohustusele, avaldusele programmis osalemiseks ja korteri ostulepingule oli alla kirjutanud üksnes esimene kaebaja, ei saa Kohus teha teist järeldust kui seda, et nimetatud otsused tegid esimene ja teine kaebaja ühiselt enda nimel ning kolmanda kaebaja nimel.

Kohus on arvamisel, et seoses korteri ostmisega Venemaal rahalise abi korras ümberasumisprogrammi kaudu pärast programmis osalemise tingimuste heakskiitmist koos kohustuse võtmisega lahkuda Eestist täitsid kaebajad olulise osa kokkuleppest vastavalt abiprogrammile, mis oli kavandatud nende kasuks. Vastutasuks kohustusid nad vabastama oma korteri Eestis, mitte taotlema Eestis viibimist alaliste elanikena ning soovi korral külastama kõnealust riiki üksnes välismaalastena üldistel alustel. Kohus leiab, et kaebajad loobusid oma õigustest hoolimata asjaolust, et oma edasises tegevuses ei täitnud kaebajad kõiki ümberasumiskokkuleppega võetud kohustusi, ning see asjaolu ei saanud anda kaebajatele põhjendatud õiguspäraselt alust oodata, et nad võivad Eestisse alaliselt elama jääda. Kohus leidis, et kostjariiki ei saa pidada vastutavaks kaebajate hilisema meele muutuse eest. Vastasel juhul, kiites heaks võimaluse õiguste loobumisest tühistamiseks mis tahes ajahetkel, oleks tegemist õiguskindluse õõnestamisega ning loobumise mõiste kui selline kaotaks oma tähenduse. Kohus leiab, toetudes olemasolevatele tõenditele, eelkõige aga kaebajate selgesti väljendatud avaldustele ning sammudele, mida nad võtsid ette ümberasumiskokkuleppe täitmiseks, et kaebajaid tuleb vaadelda kui isikuid, kes ühemõtteliselt on loobunud mis tahes õigustest jääda Eestisse, mis neil võisid olla artikli 8 kohaselt.

Lisaks sellele, võttes arvesse Eesti-Vene lepingut vägede väljaviimise kohta ning kaebajate võetud kohustust, leiab Kohus, et loobumine ei ole vastuolus ühegi avaliku huviga.

Kohus on jõudnud järeldusele, et kaebus on ilmselgelt põhjendamatu ning tuleb tagasi lükata vastavalt konventsiooni artikli 35 lõigetele 3 ja 4.

2. Kaebajad kaebasid, et otsus elamislubade pikendamise keeldumise kohta koos tegeliku väljasaatmisohuga viisid ebainimliku ja alandava kohtlemiseni. Nad toetusid konventsiooni artiklile 3, mis sätestab:

“Kedagi ei või piinata ega ebainimlikult või alandavalt kohelda ega karistada.”

Kohus kordab, et konventsiooni artikkel 3 keelab igasuguse piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise ning karistamise, hoolimata asjaoludest ning ohvri käitumisest (vt otsust kohtuasjas *Labita vs. Itaalia* [suurkoda], nr 26772/95, punkt 119, EIÕK 2000-IV). Siiski peab halvasti kohtlemine olema toimunud vähemalt teatavas raskusastmes, et see langeks artikli 3 kohaldamisalasse (vt otsust kohtuasjas *Valašinas vs. Leedu*, nr 44558/98, punkt 101, EIÕK 2001-VIII).

Seoses käsitletava kohtuasjaga leiab Kohus, et kaebajad ei ole veenvalt tõestanud, et neid on koheldud viisil, mis kuuluks artikli 3 kohaldamisalasse. Veelgi enam, puuduvad igasugused tõendid selle kohta, et kaebajad sellise ohuga silmitsi olid või on.

Kohus on jõudnud järeldusele, et kaebus on ilmselgelt põhjendamatu ning see tuleb tagasi lükata kooskõlas konventsiooni artikli 35 lõigetega 3 ja 4.

3. Kaebajad väitsid, et siseriiklikud kohtud ei olnud esitatud tõendeid arvestanud ning olid siseriiklikku õigust kohaldanud väärtalt. Lisaks sellele ei olnud kaebajad saanud osa võtta Tallinna Ringkonnakohtu istungist. Oma väidetes toetusid nad konventsiooni artikli 6 lõikele 1, mis, käesolevat kohtuasja silmas pidades, sätestab:

“Igaühel on oma tsiviilõiguste ja -kohustuste või temale esitatud kriminaalsüüdistuse üle otsustamise korral õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus, seaduse alusel moodustatud õigusemõistmise volitustega institutsioonis...”

Kohus kordab, et kohtuotsustes välismaalaste riiki sisenemise, seal viibimise ja sealt väljasaatmise kohta ei otsustata kaebaja tsiviilõiguste ja -kohustuste või temale esitatud kriminaalsüüdistuse üle konventsiooni artikli 6 lõike 1 mõistes (*Maaouia vs. Prantsusmaa* [suurkoda], nr 39652/98, punkt 40, EIÕK 2000-X). Samuti leiab Kohus käesolevas kohtuasjas, et elamislubade väljastamist ja pikendamist ning nende toimingute hilisemat läbivaatamist käsitlev menetlus halduskohtus ei sisaldanud kaebajate tsiviilõiguste ja -kohustuste või nendele esitatud kriminaalsüüdistuse üle otsustamist ning seetõttu ei kuulu artikli 6 lõige 1 kohaldamisele.

Kohus on jõudnud järeldusele, et käesolev kaebus ei ühti konventsiooni sätete *ratione materiae*’ga selle artikli 35 lõike 3 tähenduses ning see tuleb tagasi lükata kooskõlas konventsiooni artikli 35 lõikega 4.

4. Kaebajate arvates olid võimud rikkunud konventsiooni artiklit 13, kuna Eesti kohtud ei olnud jõustanud nende õigusi vastavalt artiklile 8, koostoimes artikliga 14. Artikkel 13 sätestab:

“Igaühel, kelle käesolevas konventsioonis sätestatud õigusi ja vabadusi on rikutud, on õigus tõhusale menetlusele enda kaitseks riigivõimude ees ka siis, kui rikkumise pani toime ametiisik.”

Kohus kordab, et konventsiooni artikkel 13 nõuab siseriikliku õiguskaitsevahendi tagamist, võimaldades pädeval “siseriiklikul võimuorganil” tegeleda konventsiooni käsitleva kaebuse sisuga ja määrata sobivat hüvitust (vt 1989. aasta 7. juuli otsust kohtuasjas *Soering vs. Ühendkuningriik*, A-sari nr 161, lk 47, punkt 120). “Menetluse/õiguskaitsevahendi tõhusus” artikli 13 mõistes ei sõltu kaebajale soodsama tulemuse kindlustamisest (vt otsust kohtuasjas *Kudla vs. Poola* [suurkoda], nr 30210/96, punkt 157, EIÕK 2000-XI).

Kohus märgib, et kaebajatel oli õigus halduskohtus vaidlustada võimude keeldumist pikendada nende elamislube – seda õigust nad ka kasutasid. Lisaks selle arutati nende kaebusi apellatsiooni korras ringkonnakohtus ja Riigikohtus. Siseriiklikud kohtud olid pädevad arutama kaebajate kaebuste sisu ning kohtuotsused olid kaebuste osas piisavalt põhjendatud. Toetudes oma valduses olevatele materjalidele, ei ole Kohus tuvastanud konventsiooni artikli 13 rikkumist.

Isegi eeldades, et kaebajatel oli põhjendatav nõue artikli 13 tähenduses, on Kohus jõudnud järeldusele, et kaebus on ilmselgelt põhjendamatu ning see tuleb tagasi lükata kooskõlas konventsiooni artikli 35 lõigetega 3 ja 4.

5. Kaebajad kaebasid, et oli rikutud konventsiooni artiklit 14, koostoimes artikliga 8. Nad leidsid, et neid oli diskrimineeritud nende rahvusliku tausta ja sotsiaalse päritolu tõttu. Teine kaebaja väitis samuti, et teda oli diskrimineeritud sellise tunnuse alusel nagu sugu, kuna temale keelduti elamisloa pikendamisest tema abikaasa endise elukutse tõttu. Lisaks väitsid kaebajad, et

neid oli diskrimineeritud seoses sellega, et neile oli tehtud takistusi Eesti kodakondsuse ning alaliste elamislubade taotlemisel. Konventsiooni artikkel 14, millele kaebajad toetusid, sätestab:

“Käesolevas konventsioonis sätestatud õiguste ja vabaduste kasutamine tagatakse ilma mingi diskrimineerimiseta selliste tunnuste alusel nagu sugu, rass, nahavärvus, keel, usutunnistus, poliitilised või muud veendumused, rahvuslik või sotsiaalne päritolu, rahvusvähemusse kuulumine, varanduslik, sünni- või muu seisund.”

Seoses kaebusega asjaolu kohta, et kaebajatele on tehtud takistusi Eesti kodakondsuse taotlemisel, kordab Kohus, et kõnealune konventsioon ei taga õigust kodakondsusele (vt otsust kohtuasjas *Slivenko vs. Läti* (suurkoda), nr 48321/99, punkt 77, EIÖK 2002-II).

Ülejäänud väidete osas nimetatud küsimuses leiab Kohus, tuginedes järeldusele, et kaebajad olid loobunud igasugustest õigustest jääda Eestisse (vt eespool), et kõnealused väited on ilmselgelt põhjendamatud ning need tuleb tagasi lükata kooskõlas konventsiooni artikli 35 lõigetega 3 ja 4.

6. Kaebajad jäid oma arvamuse juurde, et rikuti konventsiooni protokoll nr 1 artiklit 1, koostoimes artikliga 13. Muutes nad ebaseaduslikult riigis elavateks isikuteks, jäeti nad ilma õigusest tegelikkuses kasutada nende omandit. Konventsiooni protokoll nr 1 artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

“Igal füüsilisel või juriidilisel isikul on õigus oma omandit segamatult kasutada. Kellelki ei või võtta tema omandit muidu, kui üldistes huvides ja seaduses ettenähtud tingimustel ning rahvusvahelise õiguse üldpõhimõtteid järgides.”

Kohus leiab, et kaebajate väide nende omandiõiguste rikkumise kohta on põhjendamatu. Kohus ei leia ühtki märki selle kohta, et kaebajatele oleks mingil moel tehtud takistusi nende omandi kasutamise osas.

Kohus on jõudnud järeldusele, et käesolev kaebus on ilmselgelt põhjendamatu ja see tuleb tagasi lükata kooskõlas konventsiooni artikli 35 lõigetega 3 ja 4.

7. Kaebajad väitsid, et kuna kokku umbes 117 endise Nõukogude armee sõjaväelase ja nende perekondade puhul keelduti elamislubade pikendamisest, on rikutud konventsiooni protokoll nr 4 artiklit 4. Käesolev säte on sõnastatud järgmiselt:

„Keelatud on välismaalaste sunniviisiline väljasaatmine.”

Kohus täheldab, et kaebajate suhtes tehti individuaalsed otsused, mille alusel neile keelduti nende elamislubade pikendamisest. Nende kaebused vaadati halduskohtutes läbi individuaalselt, kusjuures neil oli võimalus esitada oma seisukohti. Kohus ei leia ühtegi märki kollektiivse väljasaatmise kohta konventsiooni protokoll nr 4 artikli 4 mõistes.

Kohus on jõudnud järeldusele, et käesolev kaebus on ilmselgelt põhjendamatu ja see tuleb tagasi lükata kooskõlas konventsiooni artikli 35 lõigetega 3 ja 4.

8. Kaebajad väitsid, et neile ei antud võimalust takistada enda väljasaatmist ning neil ei olnud võimalik esitada selle vastu põhjendusi, millega rikuti konventsiooni protokoll nr 7 artikli 1 lõiget 1, mis sätestab:

„Välismaalast, kes elab riigi territooriumil õiguspäraselt, ei või välja saata teisiti kui seaduse alusel tehtud otsuse täitmiseks ning tal on õigus:

- a) esitada põhjendusi enda väljasaatmise vastu;
- b) tema asja uuesti läbivaatamisele;

c) olla neil eesmärkidel esindatud kompetentse võimukandja või selle poolt volitatud isiku või isikute ees.”

Jättes kõrvale küsimuse selle kohta, kas kaebajad on Eestist välja saadetud eespool mainitud sätte mõistes ning kas seda tuleb vaadelda kui kaebajate loobumist oma õigustest, märgib Kohus, et kaebajate kohtuasi lahendati halduskohtus ning hilisemate edasikaebuste alusel ringkonnakohtus ja Riigikohtus. Kõikidel tasanditel oli neil võimalus esitada põhjendusi selle kohta, miks võimuorganid ei tohiks keelduda nende elamislube pikendamast. Kõigi oma valduses olevate materjalide põhjal on Kohus jõudnud järeldusele, et seoses kõnealuse väitega ei ole tuvastatud konventsiooni protokollis nr 7 artikli 1 lõike 1 rikkumist.

Kohus on jõudnud järeldusele, et käesolev kaebus on ilmselgelt põhjendamatu ja see tuleb tagasi lükata kooskõlas konventsiooni artikli 35 lõigetega 3 ja 4.

Sellest lähtuvalt, EIÕK ühehäälselt:

tunnistab kaebuse vastuvõetamatuks.

Michael O'BOYLE
sekretär

Nicolas BRATZA
esimees